

A papságra készület és a papi szolgálat közös eleme: élethosszig tartó tanulás a Szentlélektől

KISS ENDRE

Papnevelő Intézet, Gyulafehérvár (RO)
endre.kiss@ubbcluj.ro

Title: *The Common Element of Preparation for the Priesthood and Priestly Ministry: Lifelong Learning from the Holy Spirit.*

Abstract: *Persons called to the ministerial priesthood, both during initial and ongoing formation, should be attentive to the Holy Spirit in a disciplined way. The priest can be a life-breathing, community man through docibilitas. In this paper I trace the process of discipleship to the Spirit during initial and ongoing formation. Lifelong learning is important not only in the lives of lay professionals but also for priests and pastors serving in dioceses. To take an active part in this process, with vigilance of heart and mind, thus allowing the image of the Son of the Father to be formed in us by the Holy Spirit.*

Keywords: *initial and ongoing formation; docibilitas; lifelong learning; priestly formation; priesthood.*

Tanulni nehéz, főleg másoktól. Ha a legelején nem ismerjük fel magunkban a szív belső szomjúságát, és nem vigyázunk arra, hogy belülről építkezzünk, később nagyon nehéz lesz, mert ránk nehezedik a félelem, a bizalmatlanság, és ennek következményeként a frusztráció vagy a „hozzám már nem lehet semmit hozzátenni” hamis érzés, amely egész életünket el-kísérheti. Soha nem késő, mindig tanulhat az ember, bárkitől, bármilyen helyzetből. Fogjuk meg bátran folyamatos tanulékonyyságra éhes szívünk kezét.

A legújabb papnevelésről szóló dokumentum (*A papi hivatás ajándéka – Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*, 2016. december 8.) a papságra való készület *egységes és átfogó* (53.) jellegét támogatja. A papok képzése a „tanítványság egységes útjának” folytatása, amely a keresztséggel veszi kezdetét, a keresztyén beavatás többi szentségének felvétele révén tökéletesedik, és az adott személyek életének középpontjává válik, amikor belépnek a szemináriumba, hogy onnantól kezdve egész életükön keresztül folytatódjék.¹ A kezdeti² és folyamatos képzésre³ tagolt út tehát egységet alkot. Ebben az egységben folyamatos figyelmet kell szentelni arra a négy dimenzióra, amelyet már Szent II. János Pál pápa *Pastores dabo vobis*, a papképzésről szóló apostoli buzdításában megnevez: humán nevelés (43–44.), lelki nevelés (45–50.), értelmi képzés (51–56.), lelkipásztori képzés (57–59.).

¹ KLÉRUSKONGREGÁCIÓ: *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*, lásd a bevezetőt.

² A szemináriumban zajló kezdeti képzés négy szakaszra oszlik: 1. előkészítő szakasz (propedeutikus időszak); 2. filozófiai tanulmányok szakasza (tanítványi szakasz); 3. teológiai tanulmányok szakasza (Krisztushoz hasonulás/alakulás időszaka); 4. pasztorális (hivatást összegző) szakasz.

³ A papi életet végigkísérő folyamatos továbbképzés.

A *Ratio Fundamentalis* szerint a képzési folyamat valamenyeni dimenziójának az a célja, hogy a papságra készülő és a szolgálati papságban tevékenykedő személy szívét egyre inkább Krisztus szívéhez tegye hasonlóvá. Valójában a képzés az Atya akaratára mond igent. Az *emberi dimenzió* (93–100.), amely szükséges és dinamikus alap a teljes papi élet során, a *lelki dimenzió* (101–115.), amely a papi szolgálat minőségéhez járul hozzá; a *szellemi dimenzió* (116–118.), amely a szükséges értelmi eszközöket kínálja a lelkipásztori pálya értékeinek megértéséhez, megéléséhez és továbbadásához; a *lelkipásztori dimenzió* (119–124.), amely a felelős és hatékony egyházi szolgálatra tesz alkalmassá (89.).

A szolgálati papság létezésének alapja Krisztus és az Egyház szoros egysége. Ha belegondolunk, a pap olyan tevékenységet folytat, ami egyedül az Urat illeti meg. Minden gyengeség, gyarlóság és alkalmatlanságérzés/tapasztalat ellenére általuk akarja folytatni azt a művét, amelyet egykor, teljes emberközelségben, Palesztina poros utcáin elkezdett. Általuk akarja éreztetni a világgal és benne az emberrel, hogy senki sincs magára hagyva. Közösségeket akar éltetni általuk, akik a *Szentlélek hangját naponta hallgatva életet lehelnek közösségekbe, emberekbe*. Bizalom és ajándék. E két szó fejezi ki a hivatás szépségét. Az Úr bizalma révén a meghívott személy nagy ajándékot kap, a hivatás ajándékát. Ennek a bizalomnak a folyamatos felismerése teszi széppé a meghívott életét. Krisztus Misztikus Testének életet lehelő missziós-tanítvány papokra, lelkipásztorokra van szüksége.⁴

⁴ „A szolgálati papság létjogosultsága az Egyháznak Krisztussal való eleven és hatékony egységből fakad. E szolgálat által ugyanis az Úr tovább folytatja népe körében azt a tevékenységét, mely egyedül Őt, testének Fejét illeti. Így a szolgálati papság kézzelfoghatóvá teszi Krisztus sajátos cselekvését, s ezzel bizonyítja, hogy Krisztus nem hagyta el Egyházát,

Ferenc pápa az *Evangelii Gaudium* (Evangélium öröme, 2013. november 24.) kezdetű apostoli buzdításában azt írja, hogy az egyházban „minden korábbinál jobban szükségünk van olyan férfiakra és nőkre, akik kíséresi tapasztalataik alapján ismerik a haladás módját. Ezek közül kiemelkedik az okosság, a megértőkészség, a türelem művészete, a *Lélek iránti tanulékonyosság* annak érdekében, hogy az összes bárányt megőrizzék, akik ránk bízzák magukat a nyáját szétzilálni akaró farkasokkal szemben.” (EG 171.). Ferenc pápa gyakran használja a *Szentlélektől való tanulékonyosság*⁵ fogalmát, és folyamatosan biztat arra, hogy legyünk fogékonyak a Szentlélekre, mert a növekedést Ő adja.⁶ Az Egyháznak be kell iratkoznia a Szentlélek iskolájába, hogy megtanítson minket mindenre, és Egyházként tudjunk együtt járni.⁷

Mit jelent az *élethosszig tartó tanulás* (*Lifelong Learning*) fogalma? A készségek, képességek és ismeretek folyamatos, egész életen át tartó elsajátítását, fejlesztését. Ide sorolhatóak mind a formálisan (pl. egyetem, tanfolyam), mind az informálisan (mindennapi eseményeken keresztül) és más tevékenységek bizonyos elemeként szerzett tapasztalatok, információk.⁸ Az élethosszig tartó tanulás fogalmának óriási irodalma van. Ha a gyakorlati oldalt nézzük, ahhoz, hogy egy könyvelő, orvos vagy ügyvéd megtartsa magát a munkaerőpiacon és ne veszítse el ügyfeleit, folyamatos továbbképzéseknek kell alávetnie

hanem tovább folytatódó papságával mindvégig élteti. Az Egyház ezért a szolgálati papságot ajándéknak tekinti, melyet papjai szolgálata által nyer” (A papi élet és szolgálat direktórium 1.).

⁵ FERENC PÁPA: Tanulékonyan fogadjuk a Lélek ajándékait.

⁶ FERENC PÁPA: A pap is állandóan evangelizálásra szorul.

⁷ FERENC PÁPA: Iratkozzunk be a Szentlélek iskolájába, hogy megtanítson minket mindenre. A szentatya által meghirdetett szinodális folyamat (2021–2023) is a „Járjunk együtt” mottójú meghíváson alapul.

⁸ WEISZ-PETRÓCZI: Élethosszig tartó tanulás.

magát. Ugyanígy az élethosszig tartó tanulás, képződés a papság számára is legalább ilyen fontos. A kérdés: hogyan?

A *docibilitas* kifejezés jelentése: taníthatóság, tanulékonyság, fogékonyság. Annak a nevelési folyamatnak az eszméjét fejezi ki, amelyben az alany aktív szerepet játszik, és megtanul tanulni, vagyis a folyamatos képzés állapotában élni. A képzés állapotában élni nem könnyű, mert engedni kell, hogy képezzenek, meg kell ismertetnem magam azokkal, akik a képzési folyamatban részt vesznek. Továbbá készség arra, hogy kapcsolatba lépjen a valósággal és a többiekkel azért, hogy folyamatosan tanuljon az élettől és minden embertől. Aki megtanult tanulni, vagyis engedi, hogy képezzék, az továbbra is tanulni fog mindenkitől és mindenből egy életen át.⁹ A *docibilitas* mindenekelőtt belső hozzáállás, a szívnek és az értelemnek ébersége, amely az élet minden területén, minden apróságot megragad.

A következőkben röviden a *Lélek iránti tanulékonyság* folyamatára tekintek rá a kezdeti és a folyamatos képzés során.

A Lélek iránti tanulékonyság a kezdeti képzés idején

Az Egyházban állandóan tevékenykedő Szentlélek iránt teljes bizalommal kell lennünk. A Szentlélek az, aki éltet (*Dominum et Vivificantem* 1.). A hivatás pedig a Szentlélek mesterműve, mely feltételezi az együttműködést a kísérelő és a kísért személy között.¹⁰

⁹ Vö. CENCINI: A Fiú lelkülete, 207–211.

¹⁰ Vö. FERENC PÁPA: A hivatás a Szentlélek mesterműve; KLÉRUSKONGREGÁCIÓ: Ratio fundamentalis, 11.

Az első szakasz a szeminárium¹¹ falai között zajló *kezdeti képzés*, a papszentelés előtti időszak, amely türelmes és szigorú munkát igényel a Szentlélek működésére nyitott személyiségen (RF 55.). Ezt a munkát elsősorban a képzésben résztvevő személy saját magán végzi, hiszen ennek a képzésnek valójában a főszereplője ő és a Szentlélek. Fontos tudni azt, hogy ebben a folyamatban nincs magára hagyva, a munkát nem egyedül kell elvégeznie. Elsősorban az Úrral és mindazokkal együtt, akik a képzési folyamatban részt vesznek (püspök, plébános, elöljárók, tanárok, szemináriumi és plébániai közösség). A Szentlélek működésére való nyitottság mindvégig szükséges. Ez a lelki dimenzió adja a papi élet és szolgálat minőségét. A lelkiélet/lelkivezetés, a Szentlélek hangjának kutatásáról, a Lélek indításainak felismeréséről, Isten akaratának kereséséről és Isten felfedezéséről szól. Az Isten arcát folyamatosan kereső és a Lélek működésére folyamatosan figyelő seminaristában, papnövendékben lassan kialakul a papi szív (papi identitás). Ezzel a szívvel akar az emberek közé menni. Pásztorrá és szolgává akar válni (RF 54–56.). Az igazi papi szív kialakulásától függ az egész papi szolgálat. Ha ez nincs meg, akkor csak béres, névtelen tolvaj vagy éppen rabló szerepben statisztálhat, aki nem az Ajtón keresztül lép közel az emberekhez, hanem a kerítésen, a saját maga által kialakított réseken. Az Egyházban, Krisztus Tiszteletes Testén ütött rések sok szenvedést okoztak és okoznak.

A képzésben résztvevő seminarista egyrésztől megtapasztalja az ajándékba kapott hivatás szépségét és erejét, amelyet

¹¹ „A szemináriumban, az Evangélium iskolájában folyó élet valójában élet Krisztus közelében, mint egykor az apostoloké volt; ez az élet azt jelenti, hogy a lélek engedi, hogy Krisztus nevelje a Szentlélek vezetésével az Atya és az emberek szolgálatára; sőt engedi, hogy Krisztus, a Jó Pásztor magához tegye hasonlóvá, hogy papi szolgálatot tudjon végezni az Egyházban és a világban” (II. JÁNOS PÁL PÁPA: Pastores dabo vobis, 42.).

a kegyelem folyamatosan formál, ugyanakkor korlátokat és gyarlóságokat is tapasztal saját magában. E két oldal integrációját a seminarista önmagában és a képzésben résztvevő személyekkel, csakis a Szentlélekkel való együttműködés segítségével végezhetik (RF 28,29).

A csendes imádság, élő, személyes találkozás az Atyával az egyszülött Fiú által a Szentlélek hatása alatt. (*Pastores dabo vobis* 47.) Ez nyitja meg őt a Krisztussal való hiteles kapcsolatra. Ebben a kapcsolódásban a Szentlélek az, aki hasonlóságot teszti őt a Mesterhez (RF 42.). Minden igazi imádság azon a hiten alapul, hogy a Lélek jelen van bennünk, és hogy hűségesen és folyamatosan inspirál minket, végzi a dolgát, sóhajtozik, szavakkal ki nem fejezhető fohászokkal (vö. Róm 8,26). A Lélekben való imádság azt jelenti, hogy a Lélek imádkozik bennünk, és mi jóváhagyjuk ezt. Az elme és a szív Istenhez való emelése az imádság minden fajtájában csak a Lélek munkája lehet.¹² A papképzés csakis így válhat a szív és értelem átalakulásának útjává. A belső növekedés egyre inkább képessé teszi őt arra, hogy a Szentlélek fényénél meglássa nemcsak saját életének valóságát, hanem az ember életének valóságát is, saját hivatása és szolgálata ne legyen elvont elképzelések foglya (RF 43.). Így válhat Isten emberévé, hiszen az emberek nem csupán olyan papot keresnek, aki meghallgatja és tanácsokkal látja el őket, hanem aki Istenhez vezet, és tekintetüket Őrá irányítja (*Pastores dabo vobis* 47.).

A képzésben a személyes kísérés elkerülhetetlenül szükséges, hiszen a cél a *Szentlélek iránti „docibilitas”*.¹³ Ebben a személyes kísérésben fontos, hogy a seminarista engedje magát megismerni, őszintén és átlátható módon viszonyuljon a

¹² KEATING: Nyitott tudat, nyitott szív, 23–25.

¹³ A Ratio Fundamentalis itt használja először a „docibilitas” fogalmát.

képzésben résztvevők iránt.¹⁴ A szemináriumi nevelésben is ez okozza az egyik legnagyobb akadályt és kihívást a nevelők számára, hiszen vannak, akik érintetlenül veszik a nevelési folyamat minden akadályát, ügyesen lavíroznak a különféle kihívások és próbák között, és nem engedik, hogy nevelői hatás érje őket. Ilyen esetben egyértelmű, hogy számukra nem történik semmiféle kezdeti képzés, és nem is fog történni semmilyen folyamatos képzés.¹⁵ Magyarán szólva, annyira késznek érzi magát, hogy meg van győződve, semmit nem lehet hozzátenni. Ez a 'teljesen kész vagyok' magatartás meg tudja akadztani a képzés természetes folyamatát olyannyira, hogy eltűnik belőle a képzésre, tanulékonyásra való készség. Ezt Amadeo Cencini csigaházba zárkózott énné nevezi, amelynek különféle fajtái vannak: *nyugodtak*, akiknél mindig minden rendben van, és nem értik, miért van szükség kísérésre; a *perfekcionista*ták, akik csak a tökéletes lelkipásztor előtt nyílnak meg, és aki nem a szeminárium falai között található; a *bujkálók*, akik tisztos távolságot tartanak, mert félnek a konfrontációtól; a *ravaszh* *zarándokok*, akiknek sok bizalmasuk van, soha nem a teljes életüket osztják meg, hanem csak egy-egy darabkát; a *bevehetetlenek*, akik nem engedik, hogy bárki beléjük lásson; a *rendíthetetlenek*, akik mindennel egyet értenek, de nem hat rájuk semmi.¹⁶

¹⁴ „A leendő papnak, s elsőként öneki kell tudnia, hogy nevelésének »főszeplője« a szó szoros értelmében maga a Szentlélek, aki az új szív ajándékával teszi hasonlóságot Jézus Krisztushoz, a Jó Pásztorhoz: a jelölt szabadságáról tesz tanúságot, ha elfogadja a Szentlélek nevelő tevékenységét. De e tevékenység elfogadása azt is jelenti, hogy a papnövendéknek el kell fogadnia azokat a »közvetítőket«, akiket a Szentlélek fölhasznál. Éppen ezért különböző nevelői tevékenységek csak akkor lesznek valóban hatékonyak, ha a leendő pap őszintén és jóakarattal együttműködik velük” (II. JÁNOS PÁL PÁPA: *Pastores dabo vobis*, 69.).

¹⁵ Vö. CENCINI: A fiú lelkiülete, 207–208.

¹⁶ CENCINI: A fiú lelkiülete, 214–2015.

A papnak a közösség és a szeretet emberének kell lennie. Ez már a szemináriumi képzésben, nevelésben szárba kell szökkenjen. Bizalommal kell elfogadnia azt, hogy a Szentléleknek szüntelenül nevelnie kell őt Krisztus szeretetére. Ebből a szeretet-kapcsolatból lép az emberek közé, és ez az életszentségre való törekvés forrása is. „A papok életszentsége nagyban hozzájárul a szolgálat eredményes végzéséhez: jóllehet Isten kegyelme az üdvösség művét méltatlan szolgák által is meg tudja valósítani, mégis általában az törvényszerű, hogy Isten csodatetteit inkább azok által mutatja meg, akik *tanulékonyabbak a Szentlélek indításai és irányítása iránt*, s Krisztussal való bensőséges kapcsolatuk és életszentségük miatt elmondhatják az apostollal: „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem.” (*Pastores dabo vobis* 25.) Az életszentség az emberi dimenzió kimunkálásában gyökerezik. A kiegyensúlyozott, hiteles és érett személyiség hiánya komoly akadály a papságra való felkészülés útján (RF 63.).

A kezdeti képzés időszaka tehát folyamatos nyitottságot, *docibilitas*-t kér a szeminaristától. Ebben a nyitottságban és tanulékonyágban indul el a Krisztus-követés útján, válik egyre inkább hasonlónak Krisztushoz, aki pásztor és szolga, valamint lassan fel meri tenni a missziós lelkület szemüvegét. A Szentlélek munkája ébreszti fel benne az egyházmegye iránti elkerülhetetlenül szükséges szeretetet, amely az egyházmegyes papi lelkiség¹⁷ egyik fontos szeletét képezi. Ferenc pápa az egyházmegyes pap lelkiségének középpontját az egyházmegyre való megnyílásban látja.¹⁸ Szent Ágoston a kettőt

¹⁷ Az egyházmegyes papi lelkiség témájához lásd Bosák: Az egyházmegyes papi lelkisége, 539–546; Kiss: Megkeresni és feltenni az egyházmegyes papi lelkiség szemüvegét, 527–538.

¹⁸ FERENC PÁPA: Beszéd a casertai egyházmegye papjainak.

összekapcsolja: „Amennyire szereti valaki Krisztus Egyházát, annyira övé a Szentlélek.”

A Lélek iránti tanulékonyág a folyamatos továbbképzés idején

A folyamatos továbbképzés, amely végigkíséri a teljes papi életet és szolgálatot, olyan követelmény, amely a *szentelésből* fakad. A folyamatos továbbképzés tehát nem más, mint az a tevékenység, amellyel Szent Pál figyelmezteti Timóteust: „éleszd föl magadban Isten kegyelmét, amely benned van” (2Tim 1,6). Létszükséglet, hogy a pap minden porcikájában tökéletesedjék, elérve a Krisztushoz való hasonulást a Lélek ereje révén.

A diakonátus az Atya műve, aki ezt a művét is a Szentlélek által valósítja meg. Erre a szolgálatra is a Lélek hétszeres ajándéka révén teszi képessé az embert, hogy a küldetés hűségese végzésére erőt nyerjen.¹⁹

A papszentelésben tett ígéretek és a felszentelő ima is mutatja, hogy a felszentelt személy a Szentlélek pecsétjét magában hordozva, mint a Lélekre éberrel figyelő munkatárs, indul el szolgálatára. (Az áldozópapi szolgálat szüntelen gyakorlása a Szentlélek vezetése alatt, mint a püspökök derék munkatársai és az Úr nyájának pásztora; az irgalom szüntelen kiesdése; Krisztushoz napról napra való szorosabb kapcsolódás; a Szentlélek segítségével történő igehirdetés).²⁰

¹⁹ Vö. ISTENTISZTELETI ÉS SZENTSÉGI KONGREGÁCIÓ: A püspök, a pap és a szerpap szentelése, 72.

²⁰ ISTENTISZTELETI ÉS SZENTSÉGI KONGREGÁCIÓ: A püspök, a pap és a szerpap szentelése, 38–29; 43–49.

A szentelés pillanatában a szolgálatra és pásztorlásra (RF 68.) teljesen kinyíló élet tehát három nagyon fontos pilléren áll: mindenekelőtt a legbensőbb istenkapcsolaton, mely minden pap életforrása; másodsor az emberben jelenlévő Szentlélekkel szembeni tudatos és személyes magatartáson, valamint az embertársak felé forduló, cselekvő hiten.²¹ Valójában ez a *megélt élet a Szentlélekből*,²² amelyet folyamatos dinamika és úton levés jellemez. A diakónus, pap és püspök saját szentelésekor különleges kapcsolatba kerül a Szentlélekkel és a felszentelő imában elhangzó epiklézis biztosítja arról a felszentelt személyt, hogy szolgálata során a Szentlélek hatékony ereje mindig vele lesz, természetesen, ha nyitott marad rá mindvégig.²³

Szent II. János Pál pápa 1979. április 8-án a papokhoz intézett levelében a következőket írja: „Mindnyájunknak nap mint nap meg kell térnünk. Tudjuk, hogy ez az evangéliumból fakadó alapvető követelmény, amely minden emberre vonatkozik (vö. Mt 4,17; Mk 1,15), és még annál is inkább kell vonatkoztatnunk saját magunkra. Az imádság mellé minden napos, magunkon végzett munkának kell társulnia, ami nem más, mint a *'formatio permanens'*... e képzésnek bensőségesnek kell lennie, vagyis a pap lelki életének elmélyítésére kell irányulnia mind lelkipásztori, mind intellektuális (filozófiai és teológiai) téren.”²⁴

A folyamatos képzés *célja*, hogy biztosítsa a papok hűségét szolgálatuk iránt, a folyamatos megtérés révén; folyamatosan újraélesszék magukban a szentelésben kapott kegyelmi ajándé-

²¹ Vö. VORGRIMLER: Új teológiai szótár, 557.

²² KISS: Megkeresni és feltenni az egyházmegyes papi lelkiség szemüvegét, 530.

²³ Vö. DOLHAI: Avatási és szentelési szertartások, 101.

²⁴ II. JÁNOS PÁL PÁPA: Levél a papokhoz.

kot; a lelki élet folyamatos elmélyítése lelkipásztori és intellektuális téren; a papi identitás továbbmélyítése.

A folyamatos továbbképzés *alapja* az a tény, hogy a papságra meghívott személyek tanítványolta soha nem szűnik meg. A pap nem csupán megtanulja, miként ismerheti meg Krisztust, hanem fokozatosan és folyamatosan ebben a hasonulásban él és cselekszik. Belső fejlődése szempontjából ez állandó kihívást jelent. A lángot folyamatosan táplálni kell, amely a lelkipásztori szeretet fényét és melegét jelenti. (RF 80.)

A folyamatos képzés elkerülhetetlenül szükséges része minden pap életének és szolgálatának. A pap belső magatartását folyamatos készségnek kell jellemeznie a továbbfejlődésre. Ez a szív folyamatos megtérését jelenti, a képességet arra, hogy életét és a történéseket a hit és főként a lelkipásztori szeretet fényében legyen képes értelmezni, így teljesen oda tudja adni magát az Egyháznak, Isten terve szerint.

A világot folyamatos és gyors változások jellemzik, ez pedig nem menekülésre, hanem arra kötelezik a felszentelt személyt, hogy megfelelő felkészültséggel rendelkezzen, nehogy saját identitása, önazonossága fölbomoljon, amelynek következménye az önmagával való meghasonlás, amikor önmaga és mindaz ellen kezd cselekedni, aki valójában. Az evangélium hiteles hirdetése is már önmagában súlyos kötelezettség (a pap ígéretet tesz erre a szentelésben), de emellé járul még a hívek joga, akik jogosan elvárhatják a jó képzettséget, felkészültséget és az életszentség látható gyümölcseit. Minden pap folyamatos képzésének első számú felelőse tehát ő maga. Egyszerűen a folyamatos továbbképzés olyan eszköz, mankó, amely segít abban, hogy a felszentelt pap hivatását igazán betölthesse.²⁵

²⁵ Ehhez a témához lásd bővebben KLÉRUSKONGREGÁCIÓ: A papi szolgálat és élet direktóriuma, 87–97; Ratio fundamentalis, 80–83.

Kitekintés

„Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű” (Mt 11,29). „Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt” (Fil 2,5). A kezdeti képzés nagy feladata átadni a jelöltnek a szívből, a középpontból kiinduló *docibilitas*-t, tanulékonyt. Amikor a papképzésről és papságról szóló dokumentumok és megnyilatkozások a Krisztushoz való hasonulásról beszélnek, akkor mindenekelőtt nem külsőségekre gondolnak, hanem a belső folyamatos átalakulásáról. A hasonulást belülről kell elkezdni. A bensőben megfogant és szárba szökkenő hasonulás külsőleg is megmutatkozik, láthatóvá válik. Amikor fokozatosan ugyanazt az érzést, lelkiületet, belső érzékenységet munkálja magában a személy, ami Jézus Krisztusban is megvolt, akkor kezd el igazán hasonulni a Mesterhez. Ez a belső formálódás a halálunkig tart. Az Atya a Szentlélek erejével folyamatosan formálja krisztusivá a pap szívét (Jn 5,17). A csak külsőleg építkezők elég gyorsan a klerikalizmus tévútjára tévednek. A belülről induló építkezés segít abban, hogy amit hirdetünk, azt higgyük, és amit hiszünk, éljük is. Egyszóval, „hogyan szívünk megegyezzék szavunkkal.”²⁶

A belülről induló tanulékonytágnak a teljes életet át kell hatnia. Ezért a folyamatos formálódásban meg kell látnunk két fontos területet. Az egyik terület azok a *rendkívüli*nek mondható alkalmak, amikor a pap a rendszeres tanulmányok elvégzése után (a folyamatos továbbképzés idején) bizonyos szakmai képzésen vesz részt (papi továbbképzők, konferenciák, lelki gyakorlatok, szakmai gyakorlatok stb.). A másik terület az, amely ezen kívül történik, az a képzés, amely a *hétköznapi*

²⁶ Szent Benedek regulája, 19. fejezet, 32.

ban valósul meg. Az életszentséget a papok sajátos módon érik el: éppen papi feladataiknak krisztusi szellemű, becsületos és fáradhatatlan teljesítésével (PO 13). Ez a terepen megvalósuló folyamatos tanulékonytágnak/továbbképzés. Mindenekelőtt a személyes, aktív Istenkapcsolat, imaélet, szentmise, Szentírás (Lectio Divina, Istennek a Szentírásban foglalt ígéről történő imádságos elmélkedés), a kiengesztelődés szentsége, folyamatos megtérni akarás, a liturgikus év folyamatosan gyógyító ereje, mind olyan források, amelyek tanulékonytá formálják a pap szívét. Továbbá ide sorolhatjuk az emberi kapcsolatokat, közelségeket (püspökkel való atya–fiú kapcsolat, a paptestvérek szentségi testvériségén alapuló közösség és együttműködés, a közösség és közelség a hívekkel/hez), hiszen a másik ember is formál, alakít. Gondoljunk a testvéri korrekcióra, a megbocsátás pillanataira, a testvéri együttlétre, a hit útján való haladásunk, elakadásaink őszinte megosztására, a lelki megkülönböztetés folyamataira.²⁷

Az élethosszig tartó tanulás mindkét területen elengedhetetlen. A helyi ordinárius is meg kell tegyen mindent papjai továbbképzésének érdekében, vagyis hogy az élethosszig tartó tanulás, fejlődés kultúráját felélessze és megteremtse papjai számára, de elsősorban az egyén a felelős azért, hogy mindkét területen képezze magát: rendkívüli módon, időszakonként, valamint az élet minden pillanatában, figyelembe véve a képzés dimenziójának valamennyi területét (emberi, lelki, szellemi, lelkipásztori). Az egész életen át tartó folyamatos továbbképzés formál, informál és átalakít. Az Atya vágya az, hogy Fia képmását formálja meg bennünk Szentlelke által.

²⁷ Ehhez a témához lásd bővebben CENCINI: *Lifelong Learning or Lifelong Frustration?*

Irodalomjegyzék

- BENEDEK: *Szent Benedek Regulája*, Pannonhalma 2005.
- BOSÁK N.: Az egyházmegye pap lelkisége, in Diósi D. – Bakó L. (szerk.): *Scribe, doce, predica! A 80 éves Roos Marton püspök köszöntése*, Budapest 2022.
- CENCINI, A.: *A Fiú lelkülete. A szerzetesképzés menete*, Budapest 2010.
- CENCINI, A.: Lifelong Learning or lifelong Frustration?, in <https://www.passiochristi.org/wp-content/uploads/2018/11/Discorso-CENCINI-ENG.pdf> (2022.09.22).
- DOLHAI L.: *Avatási és szentelési szertartások*, Budapest 2013.
- FERENC PÁPA: Adhort. Ap. *Evangelii gaudium*, 2013. november 27., in AAS 105 (2013) 1019–1137; magyarul: *Ferenc pápa Evangelii gaudium kezdetű apostoli buzdítása az evangélium hirdetéséről a mai világban* (Pápai Megnyilatkozások 49), Budapest 2014.
- FERENC PÁPA: Beszéd a casertai egyházmegye papjainak, 2014. július 26., in <https://www.magyarKurir.hu/hirek/legyetek-kreativak-egysegben-puspokkal-kozel-az-emberekhez-mondta-casertai-papsagnak-szentatya> (2022. 09. 22).
- FERENC PÁPA: Tanulékonyan fogadjuk a Lélek ajándékait, 2017. május 9., in <https://www.magyarKurir.hu/hirek/ferenc-papa-tanulekonyan-fogadjuk-lelek-ajandekait> (2022. 09. 22).
- FERENC PÁPA: A hivatás a Szentlélek mesterműve, in <https://www.magyarKurir.hu/hirek/ferenc-papa-sziciliai-szeminaristaknak-hivatas-szentlelek-mestermuve> (2018. november 24.).
- FERENC PÁPA: Iratkozzunk be a Szentlélek iskolájába, hogy megtanítsa minket mindenre!, 2022. május 5., in <https://www.magyarKurir.hu/hirek/ferenc-papa-homiliaja-iratkozzunk-be-szentlelek-iskolajaba-hogy-megtanitson-minket-mindenre> (2022. 09. 22).
- FERENC PÁPA: A pap is állandóan evangelizálásra szorul, 2022. február 17., in <https://www.magyarKurir.hu/hirek/-pap-is-allandoan-evangelizalasra-szorul-ferenc-papa-beszede-papsagrol-i-resz> (2022. 09. 22).
- ISTENTISZTELETI ÉS SZENTSÉGI KONGREGÁCIÓ: *A püspök, a pap és a szerpap szentelése*, Budapest 1993.
- II. JÁNOS PÁL PÁPA: Enc. *Dominum et vivificantem*, 1986. május 18., in AAS 78 (1986) 809–900; magyarul: *II. János Pál pápa enciklikája a Szentlélekről az Egyház és a világ életében* (Pápai Megnyilatkozások XIV), Budapest 1987.

- II. JÁNOS PÁL PÁPA: Adhort. ap. post-synod. *Pastores dabo vobis*, 1992. március 25., in AAS 84 (1992) 657–804; magyarul: *II. János Pál pápa Pastores dabo vobis apostoli buzdítása a püspökökhöz, a papokhoz és a katolikus egyház híveikhez a papképzésről* (Pápai Megnyilatkozások XXVIII), Budapest 1995.
- KEATING, T.: Nyitott tudat, nyitott szív – Az evangélium kontemplatív dimenziója, Budapest 2006.
- KISS E.: Megkeresni és felteni az egyházmegye papi lelkiség szemüvegét, in Diósi D. – Bakó L. (szerk.): *Scribe, doce, predica! A 80 éves Roos Marton püspök köszöntése*, Budapest 2022.
- KLÉRUSKONGREGÁCIÓ: *Directorium pro presbyterorum missione et vita*, 1994. január 31., Città del Vaticano 1994; magyarul: *A papi élet és szolgálat direktóriuma* (Római dokumentumok 35), Budapest 2009.
- KLÉRUSKONGREGÁCIÓ: *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, 2016. december 8., Città del Vaticano 2016.
- II. Vatikáni Zsinat: Decr. *Presbyterorum ordinis*, in AAS 58 (1960) 991–1024.
- VORGRIMLER, H.: *Új teológiai szótár*, Budapest 2006.
- WEISZ-PETRÓCZI A.: Élethosszig tartó tanulás – Miért és hogyan?, in <https://dtk.elte.hu/elethosszig-tarto-tanulas-miert-es-hogyan> (2022. 09. 22).